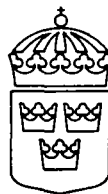

Regeringens proposition 1994/95:145

Ändringar i växtskyddslagen, m.m.

Prop.
1994/95:145

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 26 januari 1995

Mona Sahlin

Margareta Winberg
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i växtskyddslagen (1972:318) för att anpassa bestämmelserna på växtskyddsområdet till EG:s regler. Anpassningen innebär att kontroll och undersökning skall kunna genomföras för att göra det möjligt att fastställa frihet från växtskadegörare. I övrigt föreslås bestämmelser om sundhetsintyg för handel med och utförsel av växter samt vissa ändringar med avseende på lagens tillämpningsområde.

I propositionen föreslås också en ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur. Ändringen innebär att skyldigheten att genomföra salmonellakontroll skall kunna åläggas alla som yrkesmässigt håller fjäderfä.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 april 1995.

Innehållsförteckning

Prop. 1994/95:145

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	3
2.1	Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)	3
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	6
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Växtskydd	8
4.1	Växtskyddslagens tillämpningsområde	8
4.2	Anpassning till EG:s regler	10
4.3	Kostnader	11
5	Bekämpande av salmonella hos djur	12
5.1	Obligatorisk salmonellaprovtagning vid uppfödning av ungdjur avsedda för produktion av ägg	12
5.2	Kostnader	13
6	Författningskommentar	14
6.1	Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)	14
6.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	16
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanser angående ändringar i växtskyddslagen	17
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser angående ändringar i lagen om bekämpande av salmonella hos djur	18
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag	19
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	22
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 januari 1995		23
Rättsdatablad		24

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:145

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318),
2. lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

Häri genom föreskrivs i fråga om växtskyddslagen (1972:318)¹

dels att 1, 3, 4, 6, 10 och 11 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 5 a och 7 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag förstås med

växt även del av växt såsom lök, rotstock, gren, kvist, blad, blomma, frukt, frö och bark samt sådan produkt av växt, som alltjämt har karaktär av råvara, såsom timmer, utsäde och spannmål,

växtskadegörare virus *samt* bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt.

växtskadegörare virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, *mykoplasma* och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt *eller växtodling*.

3 §²

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare *som* regeringen *föreskriver*. Sådan före-

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare *vilka anges i föreskrifter som meddelas av*

¹ Jfr rådets direktiv 77/93/EEG av den 21 december 1976 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till medlemsstaterna (EGT nr L026, 31.01.77 s. 20).

² Senaste lydelse 1989:492.

skrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som *kan allvarligt* skada växtodling, skog eller lager av växter.

Föreligger synnerliga skäl, får myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.

Den som har anledning *antaga* att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt på mark som han äger eller brukar skall genast anmäla detta. *Sådan* anmälan göres till myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer *kan* meddela undantag från *anmälningsskyldighet*.

regeringen *eller den myndighet som regeringen bestämmer*. Sådant föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som *allvarligt kan* skada växtodling, skog, *annan* mark eller lager av växter.

Om det finns synnerliga skäl, får *den* myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.

4 §³

Den som har anledning *anta* att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt *eller växtodling* på mark som han äger eller brukar *eller växter i lager som han innehar för försäljning till andra än konsumenter* skall genast anmäla detta. Anmälan *skall göras* till *den* myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer *får* meddela *föreskrifter om* undantag från *anmälningsskyldigheten*.

5 a §

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera spridning av växtskadegörare enligt 3 § första stycket får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

1. *meddela föreskrifter om att den som odlar eller handlar med växter skall anmäla verksamheten till viss myndighet och föra anteckningar om verksamheten,*

2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.

Åtgärd som avses i första stycket 2 kan verkställas genom myndighets försorg.

6 §⁴

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd som avses i 5 § första stycket 2, 3 och 7.

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

7 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sundhetsintyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till en juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid handel med växter eller vid utförsel av växter.

10 §⁵

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. inte gör en anmälan enligt 4 §,

2. inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5 §, eller

3. åsidosätter en skyldighet enligt 6 §.

2. inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5, 5 a eller 7 a §, eller

⁴ Senaste lydelse 1994:903.

⁵ Senaste lydelse 1994:903.

11 §⁶

Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut som meddelats med stöd av 5 eller 7 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Beslut som meddelats med stöd av 5, 5 a eller 7 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 15 april 1995.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

Häri genom föreskrivs att 2 § lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Den som yrkesmässigt håller fjäderfä för uppfödning till avel eller till slakt eller för produktion av ägg skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller den som har ett kläckeri och producerar kläckägg.

Den som yrkesmässigt håller fjäderfä skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Detsamma gäller den som har ett kläckeri och producerar fjäderfä.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg eller yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 15 april 1995.

⁶ Senaste lydelse 1995:26.

¹ Senaste lydelse 1994:630.

3 Ärendet och dess beredning

Statens jordbruksverk har i en skrivelse den 14 september 1994 hemställt att vissa ändringar görs i växtskyddslagen (1972:318). De föreslagna ändringarna syftar till att åstadkomma en anpassning av de svenska bestämmelserna på växtskyddsområdet till EG:s regler och till GATT-avtalets Uruguay-runda. Ändringarna har också till syfte att underlätta användningen av växtskyddslagstiftningen vid bekämpning av svårare växtskadegörare.

Jordbruksverkets förslag har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 1. En sammanställning av remissyttrandena finns i Jordbruksdepartementet (dnr Jo94/1435/I 197).

Jordbruksverket har vidare i en skrivelse den 29 september 1994 hemställt att en ändring görs i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur. Syftet med den föreslagna ändringen är att Sverige även som medlem i EU skall kunna behålla rådande, internationellt sett unikt gynnsamma salmonellaläge bland animalieproduktionens djur.

Jordbruksverkets förslag har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 2. En sammanställning av remissyttrandena finns i Jordbruksdepartementet (dnr Jo94/1480).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 1 december 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över förslaget till ändringar i växtskyddslagen som finns i bilaga 3.

Lagrådets yttrande finns i bilaga 4.

I lagrådsremissen föreslogs en ändring i den överklagandebestämmelse som finns i växtskyddslagen. Lagrådet har förordat att ändringen förses med en övergångsbestämmelse. När lagrådsremissen beslutades förbisågs att ett likalydande förslag med en övergångsregel av det slag som Lagrådet efterlyst i det föreliggande lagstiftningsärendet redan hade lagts fram i proposition 1994/95:27 Fortsatt reformering av instansordningen m.m. i de allmänna förvaltningsdomstolarna. Den föreslagna lagändringen har antagits av riksdagen (bet. 1994/95:JuU6, rskr. 165). Den proposition som nu läggs fram omfattar följaktligen inte något förslag till ändring av den aktuella bestämmelsen.

Lagrådet har i övrigt lämnat lagförslaget utan erinran. Vissa redaktionella ändringar har dock gjorts i lagtexten.

Efter det att lagrådets yttrande över förslaget som rör växtskyddslagen inhämtats har under den fortsatta beredningen uppmärksammats att vissa ytterligare ändringar behöver göras i den lagen. Det behövs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sundhetsintyg. Den föreslagna nya 7 a § behöver också ges ett vidare innehåll än vad som föreslagits i lagrådsremissen. Dessa frågor tas upp till behandling i avsnitt 4.2 och i författningskommentaren till 7 a §.

4.1 Växtskyddslagens tillämpningsområde

Regeringens förslag: Bestämmelsen om lagens tillämpningsområde utformas så att Jordbruksverket kan ges befogenhet att föreskriva vilka växtskadegörare som omfattas av lagen. Befogenheten skall omfatta även växtskadegörare som allvarligt kan skada annan mark än växtodling eller skog.

Till sådana skadegörare skall räknas också organismer ur växt- och djurriket som orsakar skador på odlingar utan att direkt angripa växterna, t.ex. vissa ogräs.

Skyldigheten att anmäla angrepp av växtskadegörare vidgas till att gälla också den som har växter i lager för försäljning till annan än konsument.

Jordbruksverkets förslag: Regeringen bör ges behörighet att delegera till Jordbruksverket att meddela föreskrifter om vilka växtskadegörare som skall omfattas av växtskyddslagen. Sådana föreskrifter skall endast få meddelas beträffande växtskadegörare som i vissa uppräknade fall kan orsaka allvarlig skada. Skadan skall som hittills kunna gälla växtodling, skog och lager av växter men också "annan mark".

Enligt Jordbruksverket bör i lagen som nytt självständigt begrepp införas växtprodukt, som definieras som produkt av vegetabilisk härkomst som är obearbetad eller lätt bearbetad i den mån den inte är växt. Vidare bör mykoplasma räknas upp i definitionen av växtskadegörare och i definitionen anges att begreppet växtskadegörare även omfattar organismer som indirekt kan orsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtprodukt. Därmed skulle också bl.a. ogräs kunna bekämpas.

Remissinstanserna: Några invändningar har inte framförts mot Jordbruksverkets förslag. Enligt Statens naturvårdsverk är det en nödvändig och önskvärd anpassning till EU:s regelverk att inkludera ogräs i växtskyddslagstiftningen. Med ogräs bör avses all icke önskvärd och svårbekämpad vegetation. Trädgårdsnäringens riksförbund påpekar att det finns risk för att den nuvarande restriktiva hållningen när det gäller användningen av växtskyddsmedel gör en bekämpning av ogräs omöjlig. Enligt förbundet är det av vikt att det i landet finns en beredskap för bekämpning av eventuella skadegörare.

Skälen för regeringens förslag: Gällande bestämmelser innebär att regeringen meddelar föreskrifter om vilka växtskadegörare som får bekämpas med stöd av lagen. På grund av den ständigt föränderliga växtskyddssituationen krävs emellertid att bekämpning kan sättas in mot nya växtskadegörare med kort varsel. Möjligheten till ett snabbt ingripande utgör i många fall en förutsättning för ett effektivt skydd mot och en framgångsrik bekämpning av

svåra skadegörare. Mot denna bakgrund får det anses lämpligt att Jordbruksverket, som är ansvarig växtskyddsmyndighet, genom föreskrifter får utpeka de växtskadegörare som skall omfattas av lagen.

Bemyndigandet bör, liksom regeringens nuvarande bemyndigande, begränsas till att avse växtskadegörare som kan orsaka allvarlig skada. I det nuvarande bemyndigandet talas om skada på växtodling, skog eller lager av växter. För att bl.a. kunna bekämpa ogräs som först får sitt fäste på "annan mark" än växtodling eller skog, bör emellertid även växtskadegörare som allvarligt kan skada sådan mark omfattas av föreskriftsrätten.

Den gällande definitionen på växt, som även innefattar vissa produkter av växt, är väl känd bland dem som arbetar med växter och växtskydd. Några större problem med att tillämpa växtskyddslagen med nuvarande definition förefaller inte finnas. Med hänsyn härtill och då gällande definition väl motsvarar behoven vid en EG-anpassning finns det enligt regeringens mening inte anledning att ändra definitionen för växt.

Regeringen anser, liksom Jordbruksverket, att mykoplasma bör föras in under definitionen för växtskadegörare.

Den nuvarande definitionen av växtskadegörare omfattar förutom virus, bakterie, svamp, nematod, insekt och kvalster även annan organism ur växt- eller djurriket som kan orsaka sjukdom eller annan skada på växt. Det finns emellertid en rad olika organismer som inte direkt angriper växter, men som ändå orsakar skador på växtodlingar. Till denna kategori organismer hör bland annat vissa ogräs och vissa andra organismer som förstör förutsättningarna för odling. Dessa organismer faller utanför den nuvarande definitionen av växtskadegörare och därmed lagens tillämpningsområde. För ett effektivt växtskydd är det av stor vikt att definitionen för växtskadegörare utvidgas. En möjlighet är att som Jordbruksverket föreslår införa begreppet indirekt skada. Enligt regeringens mening bör emellertid definitionen i stället vidgas på det sättet att som skadegörare skall räknas också organismer ur växt- eller djurriket som orsakar skada på växtodling.

För närvarande gäller att den som har anledning anta att växtskadegörare angripit växter på mark som han odlar eller brukar är skyldig att anmäla detta till Jordbruksverket. För att öka möjligheterna till en effektiv bekämpning bör enligt regeringens mening anmälningsskyldigheten vidgas till att gälla också den som lagerhåller växter. Det är bl.a. angeläget att få kännedom om skadeangrepp som kan uppmärksammas i potatislager. Anmälningsskyldigheten bör begränsas till lagerhållare i grossistledet.

Regeringens förslag: Bestämmelser införs som ger stöd för föreskrifter om anmälningsskyldighet, kontroll och undersökning i syfte att genomföra EG:s regler om kontroll i odlingar och skyldighet att kunna spåra växtskadegörarens ursprung vid handel med växter. Vidare utgör bestämmelserna en förutsättning för att konstatera frihet från växtskadegörare.

Föreskrifter skall kunna meddelas om krav på sundhetsintyg vid handel med och utförsel av växter. Privata organ skall kunna ges rätt att utfärda sådana intyg.

Jordbruksverkets förslag: Förslaget överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanser: Några invändningar har inte framförts mot Jordbruksverkets förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande bestämmelser vidtas åtgärder med stöd av växtskyddslagen främst efter anmälan från odlare. Den odlare som har anledning anta att växter angripits av växtskadegörare som omfattas av lagen skall anmäla detta till Jordbruksverket, som är ansvarig myndighet. Jordbruksverket har sedan möjlighet att besluta om en rad bekämpningsåtgärder. Vid handel med växter mellan stater kontrolleras växternas sundhet vid gränsen. Även i dessa fall har Jordbruksverket möjlighet att ingripa mot växtskadegörare.

Sveriges medlemskap i EU innebär en rad förändringar för arbetet med växtskydd. Nya krav ställs på Jordbruksverket bland annat vad gäller undersökningar och kontroll. Eftersom det vid ett medlemskap i EU inte längre är tillåtet att kontrollera växternas sundhet vid gränsen vid handel med övriga medlemsstater krävs andra åtgärder. Kontrollen kommer i stället i huvudsak att ske i odlingarna och åligga Jordbruksverket som ansvarig nationell växtskyddsmyndighet. Vid handel med eller annan spridning av växter, främst sådana som är avsedda för förökning, mellan medlemsstaterna eller inom landet krävs att sändningen åtföljs av sundhetsintyg, ett s.k. växtpass. Utfärdandet av växtpass förutsätter att en växtskyddsinspektion skett. De odlare vars produkter skall genomgå en sådan inspektion för utfärdande av växtpass skall vara registrerade i ett officiellt register. Detta för att göra det möjligt att identifiera en såld produkt och, vid eventuella skadegörarangrepp, kunna spåra dess ursprung. Samma växtskyddsstandard skall gälla för växter oavsett om produkten är avsedd för handel inom en medlemsstat eller mellan medlemsstater.

Jordbruksverket har föreslagit att det i växtskyddslagen skall införas bestämmelser som möjliggör för verket att föreskriva eller besluta om provtagning eller undersökning hos enskilda. Regeringen anser i likhet med Jordbruksverket att detta är nödvändigt för att verket, vid ett svenskt EU-med-

lemskap, skall kunna fylla sin kontrollfunktion. En förutsättning för en effektiv kontroll är också att enskilda är skyldiga att bereda Jordbruksverket tillträde för kontrollen. För att kunna spåra växtskadegörarens ursprung och för att över huvud taget på ett tillfredsställande sätt kunna ha kontroll över spridningen av växtskadegörare är det av stor betydelse att Jordbruksverket har möjlighet att föreskriva att den som handhar växter skall anmäla sin verksamhet till verket och föra anteckningar över verksamheten.

Inom ramen för EU:s huvuddirektiv på växtskyddsområdet, rådets direktiv 77/93/EEG av den 21 december 1976 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till medlemsstaterna, som innehåller detaljerade regler om handel inom EU på området, finns möjlighet för en enskild medlemsstat att, för vissa allvarliga skadegörare, få delar av sitt territorium förklarade som "skyddade zoner". Det land till vilket införsel sker kan efter en sådan förklaring ställa striktare krav på den plats eller region, från vilken utförsel sker, avseende den speciella skadegöraren. För att ett område skall få en sådan status krävs att det går att dokumentera frihet från skadegöraren i fråga trots att förutsättningar finns för etablering. Att kunna få status som skyddad zon är såväl från växtskyddssynpunkt som av ekonomiska skäl av stor betydelse. För att möjliggöra en nödvändig dokumentation av frihet från en viss skadegörare krävs att Jordbruksverkets kontrollörer får tillträde till enskildas egendom och att verket kan föreskriva eller besluta om undersökning och provtagning. Även i detta sammanhang är det viktigt att kunna föreskriva att den som handhar växter skall anmäla sin verksamhet till Jordbruksverket för att på så sätt vara säker på att fånga upp alla berörda vid undersökningar och kontroller. Föreskrifter måste också kunna meddelas om krav på sundhetsintyg vid handel med eller utförsel av växter.

Jordbruksverket har vidare föreslagit att juridiska personer efter bemyndigande från verket skall få utfärda sundhetsintyg. Det handlar här om en stor mängd intyg av en ofta inte särskilt komplicerad beskaffenhet. Av praktiska såväl som av ekonomiska skäl är det lämpligt att t.ex. sågverk själva kan utfärda den stora mängd intyg om frihet från bark som i vissa fall krävs för handel med virke. Jordbruksverket är ansvarig myndighet och har som sådan att se till att de juridiska personerna handhar sin uppgift på ett riktigt och lämpligt sätt. Utfärdande av sundhetsintyg är en förvaltningsuppgift som är att anse som myndighetsutövning. För att en sådan uppgift skall kunna överlämnas till en enskild krävs lagstöd. Regeringen föreslår att ett sådant stöd förs in i växtskyddslagen.

4.3 Kostnader

Att ange vilka kostnader som kan uppkomma i anledning av de föreslagna ändringarna i växtskyddslagen är svårt av flera skäl. Kostnaderna är beroende av bl.a. den ständigt varierande växtskyddssituationen i omvärlden, sundhetsläget i Sverige och ambitionsnivån för bekämpning.

Jordbruksverket uppskattar att kostnadsökningen för staten sannolikt kommer att bli lägre än en halv miljon kronor årligen. Producenterna bedöms av Jordbruksverket få ökade kostnader under en övergångstid. Dessa kostnader beräknas årligen uppgå till totalt ca 50 000 kronor. Därtill kommer att vissa kommuner kan få kostnader för bekämpningsåtgärder mot jättelokal.

De ökade kostnaderna för staten utgörs främst av kostnader för kontrollen för att fastställa frihet från skadegörare, en verksamhet som måste genomföras som en följd av Sveriges medlemskap i EU. Dessa kostnader kan grovt uppskattas till ca 300 000–400 000 kronor per år. Kostnaden för staten för bekämpning av strandfränet kan beräknas till högst 50 000 kronor. Denna bekämpning innebär på kort sikt även en ökad kostnad för de enskilda företagen. Vid en lyckad bekämpning gör företagen emellertid en långsiktig besparing. De årliga kostnaderna för samtliga berörda företag för bekämpningen kan inledningsvis totalt uppskattas till ca 50 000 kronor. Möjligheten att delegera till enskilda företag att utfärda sundhetsintyg i samband med egenkontroll medför en betydande besparing främst för svensk exportindustri.

5 Bekämpande av salmonella hos djur

5.1 Obligatorisk salmonellaprovtagning vid uppfödning av ungdjur avsedda för produktion av ägg

Regeringens förslag: En obligatorisk salmonellaprovtagning införs för ungdjur som föds upp till värphöns.

Jordbruksverkets förslag: Förslaget överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. Enligt Statens veterinärmedicinska anstalt bör emellertid kontrollen begränsas till att gälla fjäderfä som föds upp i syfte att producera livsmedel, eftersom lagstiftningens främst skall skydda svenska konsumenter. Länsstyrelsen i Malmöhus län, Lantbrukarnas riksförbund och Svensk fågel framför synpunkter på hur provtagningen bör utformas. Föreningen Svensk fjäderfäskötsel anser att kontrollen bör vara mindre omfattande för mindre besättningar. Familjejordbrukarnas riksförbund anser att endast besättningar med mer än tvåusen djur bör omfattas av kontrollen.

Skälen för regeringens förslag: Salmonellainfektion är en allvarlig sjukdom sett från folkhälsosynpunkt. Sverige har internationellt sett få inhemska fall av salmonella. I Sveriges förhandlingar med EU:s medlemsstater om en svensk anslutning till unionen var frågan om hur det gynnsamma svenska salmonellaläget skulle kunna behållas vid ett medlemskap en viktig fråga. Förhandlingsresultatet innebär att förekomsten av ett heltäckande, obli-

gatoriskt salmonellakontrollprogram ger oss rätt att ställa krav på motsvarande form av kontrollprogram vid införsel av djur och livsmedel från EU-området.

Enligt lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om obligatorisk salmonellakontroll. Det ursprungliga bemyndigandet gällde föreskrifter om en skyldighet för den som yrkesmässigt föder upp fjäderfä till slakt att låta undersöka djuren med avseende på salmonella. Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 1994 vidgades bemyndigandet till att gälla föreskrifter om motsvarande skyldighet för den som håller fjäderfä för produktion av ägg. Lagen har ändrats ytterligare en gång med giltighet från den 1 juli 1994. Efter den ändringen omfattar bemyndigandet att meddela föreskrifter om obligatorisk salmonellaprovtagning också fjäderfä som föds upp till avel. Sådan provtagning kan också åläggas den som har ett kläckeri.

Vad beträffar den svenska fjäderfåhållningen kan således en obligatorisk salmonellakontroll föreskrivas för samtliga avels- och produktionsled utom vad gäller uppfödning av ungdjur till värphöns. I Sverige finns ca 45 fjäderfåbesättningar för uppfödning av sådana djur. Dessutom finns ett mindre antal värphönsbesättningar i vilka det också föds upp ungdjur. Sedan krav på obligatorisk salmonellaprovtagning av värphöns infördes har innehavarna av dessa besättningar frivilligt börjat undersöka sina ungdjur före leverans.

Ett krav på obligatorisk salmonellakontroll som också omfattar provtagning på ungdjur kommer att bedömas som betydelsefullt vid EG:s granskning av salmonellakontrollprogrammen. Regeringen föreslår därför och i syfte att behålla det gynnsamma salmonellaläget i Sverige att lagen om bekämpande av salmonella hos djur ändras så att även ungdjur som föds upp till värphöns kommer att kunna omfattas av den obligatoriska salmonellakontrollen. En sådan ändring innebär att hela produktionskedjan kan täckas av kontrollen. Provtagningen bör ske enligt de föreskrifter som Jordbruksverket meddelar. Inom ramen för Jordbruksverkets föreskrifter finns utrymme att beakta Statens veterinärmedicinska anstalts, Föreningen Svensk Fjäderfäskötsels och Familjejordbrukarnas riksförbunds synpunkter om inskränkningar i kontrollprogrammen.

5.2 Kostnader

Den kostnadsökning som uppkommer till följd av lagändringen kommer i sin helhet att få bäras av uppfödarna. Ändringen medför därför sannolikt inte några ökade kostnader för staten. Djurägare som har en uppfödningssomgång per år kommer att få betala ca 800 kr om året för den utvidgade kontrollen. Djurägare som har flera uppfödningssomgångar per år får därutöver betala 300–400 kr per uppfödningssomgång beroende på besättningens storlek.

6.1 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

1 §

Definitionen av växtskadegörare utvidgas till att omfatta organismer ur växt- och djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växtodling. Genom ändringen kan lagen tillämpas också på skadegörare som inte angriper växter utan på ett indirekt sätt orsakar skada på växtodlingar. Ett exempel på sådana skadegörare är plattmasken, *Artioposthia triangulata*. Plattmasken angriper den vanliga dagmasken som har stor betydelse för växtodlingen, inte minst den ekologiska. Även ogräs som skadar växtodling faller under den utvidgade definitionen för växtskadegörare. Tidigare omfattades endast ogräs som skadar växter. Den ytterligare ändringen har gjorts att mykoplasma förts in bland de i paragrafen uppräknade växtskadegörarna.

3 §

I paragrafens första stycke har regeringen getts möjlighet att låta en myndighet föreskriva mot vilka växtskadegörare som åtgärder enligt lagen får vidtas. Detta för att med mindre tidsutdräkt kunna anpassa gällande bestämmelser till förändringar i växtskyddssituationen inom landet och i omvärlden. Vidare har paragrafen ändrats så att rätten att meddela föreskrifter även omfattar växtskadegörare som allvarligt kan skada annan mark än växtodling och skog. Genom den ändringen blir det möjligt att bekämpa bl.a. jätteloka, även om den inte växer i skog eller växtodling.

I paragrafens andra stycke har en redaktionell ändring gjorts.

4 §

Paragrafens första stycke har utvidgats till att även avse angrepp av växtskadegörare på växtodling. Detta överensstämmer med utvidgningen av definitionen av växtskadegörare. Anmälningsskyldigheten i paragrafen kommer därigenom att omfatta bl.a. för växtodlingen skadliga ogräsangrepp. Detta ökar möjligheterna att kontrollera och effektivt bekämpa sådana angrepp. Anmälningsskyldigheten skall vidare gälla också den som har växter i lager för försäljning till annan än konsument. Bestämmelsen har kommenterats i den allmänna motiveringen.

5 a §

Paragrafen är ny och innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter dels om anmälningsskyldighet och skyldighet att föra anteckningar för den som odlar eller handlar med växter, dels om provtagning eller undersökning. Möjlighet införs också för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i enskilda fall besluta om provtagning eller undersökning. Provtagning och undersökning kan ske genom myndighets försorg. Syftet med åtgärderna enligt paragrafen är att kart-

lägga förekomst av, fastställa frihet från eller kontrollera spridning av de med stöd av lagen utpekade växtskadegörarna. Bestämmelsen innebär i huvudsak endast en nödvändig anpassning av växtskyddslagstiftningen till de nya förhållanden som följer av ett medlemskap i EU och GATT-avtalets bestämmelser på området. Redan i dag har växtskyddsmyndigheten möjlighet att genomföra kontroller och undersökningar med stöd av 5 § första stycket 7. Enligt den bestämmelsen kan växtskyddsmyndigheten för att bekämpa och hindra spridning av växtskadegörare vidta eller föreskriva om sådana åtgärder i fråga om enskilds egendom som får anses oundgängligen påkallade. Bestämmelsens tillämpningsområde begränsas dels genom det angivna syftet, dels genom att åtgärderna bara får vidtas om de absolut behövs. Eftersom inga gränskontroller får finnas vid handel mellan medlemsstaterna är det viktigt att tydligt klargöra att den nationella växtskyddsmyndigheten har befogenhet att genom provtagning och andra undersökningar utföra nödvändiga kontroller. Den nationella växtskyddsmyndighetens kontrollmöjligheter har också stor betydelse för fastställande av frihet från viss växtskadegörare, vilket är en förutsättning för att erhålla status som "skyddad zon". För utfärdandet av de växtpass som behövs för handeln med växter inom gemenskapen och över huvud taget för kontrollen av spridningen av växtskadegörare, är det väsentligt att de som handhar växter anmäler sin verksamhet till växtskyddsmyndigheten och dessutom för nödvändiga anteckningar om verksamheten.

6 §

Paragrafen har ändrats på det sättet att skyldigheten att lämna tillträde kommer att omfatta alla åtgärder enligt lagen och med stöd av lagen meddelade föreskrifter. Ändringen behövs främst för den utökade kontroll- och undersökningsverksamheten.

7 a §

Som framgår av den allmänna motiveringen innebär medlemskapet i EU att det i vissa fall krävs s.k. växtpass inte bara vid handel mellan medlemsstaterna utan också vid handel inom landet. För att göra det möjligt att ställa krav på sådana pass innehåller paragrafens första stycke ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sundhetsintyg.

Paragrafen ger vidare regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att tillåta juridiska personer att utfärda sundhetsintyg. Exempel på sådana sundhetsintyg är de växtpass som krävs vid handeln med växter inom EU och de intyg som garanterar frihet från bark som används vid handeln med virke. Syftet med detta är främst att underlätta handeln genom att i vissa fall tillåta företag att utfärda för den egna verksamheten nödvändiga sundhetsintyg. Paragrafen har utformats med beaktande av att växtpass kan krävas inte bara vid utförsel av växter utan också vid handel med växter inom landet. Den ansvariga myndigheten har att se till att den juridiska personen på ett riktigt sätt sköter sitt uppdrag.

10 §

Paragrafen har ändrats så att straffbestämmelsen kommer att omfatta också överträdelser av föreskrifter meddelade med stöd av 5 a och 7 a §§. Det gäller föreskrifter om skyldighet att anmäla och föra anteckningar och krav på sundhetsintyg.

11 §

Paragrafens andra stycke har utvidgats till att även avse beslut som meddelas med stöd av den nya 5 a §. Ändringen motiveras av behovet av en effektiv kontroll av spridningen av växtskadegörare.

6.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

2 §

Som framgår av den allmänna motiveringen har paragrafen ändrats i olika omgångar. Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva att den som håller fjäderfä skall låta utföra och bekosta salmonellakontroll av djuren gällde ursprungligen bara slaktkycklingsbesättningar. Därefter har bemyndigandet vidgats till att omfatta också besättningar av värphöns och av avelsfjäderfä. Den ändring som nu görs syftar till att göra det möjligt att vidga den obligatoriska salmonellakontrollen till att gälla ett led i produktionskedjan som hittills fallit utanför kontrollen, nämligen uppfödningen av fjäderfä till värphöns. Bemyndigandet i lagen behöver därmed inte längre avgränsas på annat sätt än att föreskrifterna skall kunna avse skyldighet för den som yrkesmässigt håller fjäderfä att låta utföra och bekosta salmonellakontroll. Som påpekats i den allmänna motiveringen kan en begränsning av kontrollen med avseende på viss produktionsinriktning och mindre besättningar ske i föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet. Paragrafens lydelse har vidare justerats med avseende på den del av bemyndigandet som gäller den som har ett kläckeri.

Förteckning över remissinstanser angående ändringar i växtskyddslagen

Prop. 1994/95:145
Bilaga 1

Kommerskollegium

Statens utsädeskontroll

Statens naturvårdsverk

Lantbrukarnas riksförbund

Trädgårdsnäringens riksförbund

Förteckning över remissinstanser angående ändring i lagen om bekämpande av salmonella hos djur

Prop. 1994/95:145

Bilaga 2

Statens veterinärmedicinska anstalt

Statens livsmedelsverk

Sveriges lantbruksuniversitet

Länsstyrelsen i Östergötlands län

Länsstyrelsen i Kalmar län

Länsstyrelsen i Malmöhus län

Länsstyrelsen i Skaraborgs län

Lantbrukarnas riksförbund

Familjejordbrukarnas riksförbund

Föreningen Svensk Fjäderfäskötsel

Svensk Fågel

Sveriges veterinärförbund

2.1 Förslag till lag om ändring i växtskyddslagen
(1972:318)

Häri genom föreskrivs i fråga om växtskyddslagen (1972:318)

dels att 1, 3, 4, 6, 10 och 11 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 5 a och 7 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag förstås med

växt även del av växt såsom lök, rotstock, gren, kvist, blad, blomma, frukt, frö och bark samt sådan produkt av växt, som alljämt har karaktär av råvara, såsom timmer, utsäde och spannmål,

växtskadegörare virus *samt* bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt.

växtskadegörare virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, *mykoplasma* och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt *eller växtodling*.

3 §¹

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare som regeringen föreskriver. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som *kan allvarligt* skada växtodling, skog eller lager av växter.

Föreligger synnerliga skäl, får myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.

Bekämpning enligt denna lag får ske i fråga om växtskadegörare som regeringen *eller den myndighet som regeringen bestämmer* föreskriver. Sådan föreskrift får meddelas endast beträffande växtskadegörare som *allvarligt kan* skada växtodling, skog, *annan mark* eller lager av växter.

Om det finns synnerliga skäl, får *den* myndighet som regeringen bestämmer meddela beslut som avses i 5 § utan hinder av första stycket. Sådant beslut får gälla högst tre månader.

¹ Senaste lydelse 1989:492.

4 §²

Den som har anledning *antaga* att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt på mark som han äger eller brukar skall genast anmäla detta. *Sådan* anmälan göres till myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer *kan* meddela undantag från *anmälningsskyldighet*.

Den som har anledning *anta* att växtskadegörare, som omfattas av föreskrift enligt 3 § första stycket, angripit växt *eller växtodling* på mark som han äger eller brukar skall genast anmäla detta. Anmälan *skall göras* till *den* myndighet som regeringen bestämmer.

I fråga om växter i lager gäller anmälningsskyldigheten också den som har sådana växter för försäljning till annan än slulig konsument.

Regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer *får* meddela *föreskrifter om* undantag från *anmälningsskyldigheten*.

5 a §

För att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera spridning av växtskadegörare enligt 3 § första stycket, får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer

1. meddela föreskrifter om att den som odlar eller handlar med växter skall anmäla verksamheten till myndighet och föra anteckningar om verksamheten,

2. meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning av växt, jord eller annat odlingssubstrat, mark, lokal, transportmedel, förpackning, redskap eller annat föremål som kan hysa växtskadegörare.

Åtgärd som avses i första stycket 2 kan ske genom myndighets försorg.

² Senaste lydelse 1989:492.

6 §³

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd som avses i 5 § första stycket 2, 3 och 7.

En innehavare av mark, byggnad eller transportmedel är skyldig att lämna tillträde för en åtgärd enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter.

7 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till en juridisk person att utfärda sådant sundhetsintyg som krävs vid utförsel av växter.

10 §⁴

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. inte gör en anmälan enligt 4 §,

2. inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5 §, eller

3. åsidosätter en skyldighet enligt 6 §.

2. inte följer ett föreläggande eller bryter mot en föreskrift eller ett förbud som har meddelats med stöd av 5 eller 5 a §, eller

11 §⁵

Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos *kammarrätten*.

Beslut som meddelats med stöd av 5 eller 7 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Statens jordbruksverks beslut i ett särskilt fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. *Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.*

Beslut som meddelats med stöd av 5, 5 a eller 7 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 15 april 1995.

³ Senaste lydelse 1994:903.

⁴ Senaste lydelse 1994:903.

⁵ Senaste lydelse 1991:389.

Lagrådets yttrande

Prop. 1994/95:145
Bilaga 4

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-12-12

Närvarande: justitierådet Torkel Gregow, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt en lagrådsremiss den 1 december 1994 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Anna Tofftén.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Enligt lagförslaget träder lagen i kraft den 15 april 1995. Lagrådet förordar att förslaget kompletteras med en övergångsbestämmelse som reglerar överklagande av beslut av Jordbruksverket som meddelats före ikraftträdandet. Sådana beslut bör överklagas enligt äldre bestämmelser. Övergångsbestämmelsen kan ges förslagsvis följande lydelse:

”Har beslut som avses i 11 § första stycket meddelats före ikraftträdandet, överklagas det enligt äldre bestämmelser.”

I övrigt lämnar Lagrådet lagförslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 januari 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Persson, Tham, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Winberg

Regeringen beslutar proposition 1994/95:145 Ändringar i växtskyddslagen, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
--------------------	--	---

Lag om ändring i växtskyddslagen (1972:318)

3, 4, 5 a, 7 a §§

377LO93 m.fl.

Lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

2 §